

Cumhuriyet'e Uzanan Yolu Anlamak: Jön Türkler ve II. Meşrutiyet'e Genel Bir Bakış

Songül ALKAN AYKAÇ¹

Cumhuriyet'e Uzanan Yolu Anlamak: Jön Türkler ve II. Meşrutiyet'e Genel Bir Bakış

Understanding the Path to Republic: An Overview of the Young Turks And The Second Constitutional Monarchy

Özet

Abstract

Fransız Devrimi'nin mirası olan özgürlük, eşitlik, anayasacılık gibi fikirler, Batı-dışı toplumları da etkilemiş ve bu toplumlarda ulusçuluk hareketlerini hızlandırmıştır. Osmanlı imparatorluğunda ise bu tartışmalara dağılıma sürecinde, özellikle II. Meşrutiyet döneminde karşılaşılmaktadır. Bu dönem aynı zamanda Osmanlı'yı dağılmaktan kurtaracak çözüm arayışlarının da ortaya çıktığı bir dönemdir. "Bu devlet nasıl kurtulur?" sorusunun cevabını arayan aktörlerden önemli bir kısmı II. Abdülhamit muhalefetinin omurgasını oluşturan Jön Türklerden oluşmaktadır. Parlamenter sistem, eşitlik, hürriyet, özgürlük talep eden Jön Türkler, bu talepler çerçevesinde Sultan II. Abdülhamit'e yönelik şiddetli bir muhalefet geliştirmiş ve nihayet parlamenter sisteme yeniden geçilmesini sağlamıştır. Jön Türk hareketinin yapısı, savundukları fikirler ve bu hareketin eylemleri ise yalnızca Osmanlı'nın son dönemi için değil, Jön Türkler-İttihat ve Terakki ve Cumhuriyet Halk Fırkası arasında bulunan organik bağ göstermesi itibarıyla da dikkate değerdir.

The ideas inherited from French Revolution such as freedom, equality, constitutionalism have also influenced the non-western societies and increased nationalist movements in these societies. In Ottoman Empire such kind of discussion was held in disintegration process, specifically in Constitutional Monarchy II. In this process, there were efforts to find a solution for that save the Ottoman from disintegration. A good part of actors who tried to answer the question of "How could the state be saved?" was the Young Turks that constitute the backbone of Abdulhamit's II. opposition. The Young Turks who claimed a parliamentary system, equality, liberty and freedom, within this demanding framework, developed a harsh opposition towards Sultan Abdulhamit and finally enabled the transition to the parliamentary system again. The Young Turks' structure, the ideas they advocate and their activities are notable not only for the last period of Ottoman but also for organic bond among the Young Turks-Committee of Union and Progress and Republican People's Party.

Bu çalışmada, Osmanlı'nın son dönem aktörlerinden Jön Türk hareketinin ortaya çıkışı ve amaçları incelenmiş, ayrıca hareketin en önemli icraatı olan II. Meşrutiyet'in ilanı ile oluşan siyasal ve toplumsal gelişmeler de sonuçlarıyla birlikte tartışılmıştır.

In this study, the emergence and the goals of the Young Turk Movement were investigated including the political and social developments arising from the announcement of the Second Constitutional Monarchy with its consequences were discussed.

Anahtar Kelimeler: Jön Türkler, II. Meşrutiyet, Türkçülük, İslamcılık, Osmanlıcılık.

Keywords: The Young Turks, Constitutional Monarchy, Turkism, Ottomanism, Islamism

Makale Türü: Derleme

PaperType: Review

1. Giriş

On dokuzuncu yüzyılda yaşanan siyasal ve toplumsal gelişmeler, ortaya çıkan ideolojiler ve bu ideolojileri temsil eden aktörler, imparatorluk sonrası dönemin önemli belirleyicileri olmuştur. Fransız Devrimi'nin mirası olarak özgürlük, eşitlik, anayasacılık gibi fikirlerin Batı-dışı toplumları da etkilemesiyle imparatorlukların dağılması, ulusçuluk hareketlerinin yükselişi bu yüzyılda sayılması gereken önemli gelişmelerden birkaçıdır.

Dünya siyasal tarihi içinde önemli bir yeri olan Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılıp dönemi de burada sayılan gelişmelerden bağımsız olarak gerçekleşmemiştir. Ulusçuluk hareketlerinin etkisinin imparatorluk topraklarında hissedilmesi ile Osmanlı'yı dağılmaktan kurtaracak çözüm arayışları başlamıştır. "Bu devlet nasıl kurtulur?" sorusunun cevabını arayan aktörlerden önemli bir kısmı II.

¹ Dr. Arş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, songulalkan@aku.edu.tr, [0000-0003-2821-9306](https://doi.org/10.61694/kbbd.1349207).

Abdülhamit muhalefetine omurgasını da oluşturan Jön Türk hareketi olmuştur. Bu dönemin ve hareketin en belirgin sonucu ise II. Meşrutiyet'in ilan edilmesidir. Jön Türk hareketi yalnızca Osmanlı'nın son dönemi için değil, aynı zamanda Jön Türkler-İttihat ve Terakki, Cumhuriyet Halk Fırkası arasında bulunan organik bağ itibarıyla de dikkate değerdir. Zira Osmanlı'dan Cumhuriyet Türkiye'sine önemli bir dönemeç olan II. Meşrutiyet ile başlayan dönem, Türk ulus devletine giden yolun belirginleştiği bir dönem olmuştur.

Bu çalışmada Osmanlı'nın son dönemlerinde imparatorluğun kaderini değiştiren, Cumhuriyet Türkiye'sine giden yolun köşe taşlarını döşeyen bir hareketin, Jön Türk hareketinin; ortaya çıkışı, amaçları ve hareketin en önemli icraatlarından biri olan II. Meşrutiyet'in ilanından oluşan siyasal ve toplumsal gelişmeler sonuçlarıyla birlikte incelenmiştir.

İmparatorluğun Dağılış Dönemi Aktörleri; Jön Türkler

Jön Türk hareketinin başında yer alan Jön kelimesi esasen Fransızca "*Jeune*" kelimesine gelmektedir ve kökeni 1840'lı yıllara dayanmaktadır. Niyazi Berkes ise bu ifadeyi iki farklı grubu tanımlamak için kullanmıştır. Bu grupların ilki Osmanlı'nın kurumlarını eski saf geleneklerine döndürme taraftarı olan ıslahatçılar iken diğeri; şeriat sisteminin döneme ayak uyduramaması ve ihtiyaçlarına cevap veremeyişi iddiasıyla din-devlet işlerinin ayrılmasını ve Avrupa tipi bir sistemi savunan gruplardır. Ancak Türkiye'de "*Jeune*" ifadesi Avrupa tipi meşrutiyetçilik, ulusçuluk hatta cumhuriyet savunusu anlamlarına geldiği için, din ve devlet karşıtlığı şeklinde anlaşılmaktadır. Berkes'e göre Avrupa'ya giden gençler bu nedenle kendilerine "*Yeni Osmanlılar*" adını vermişlerdir (Berkes, 2005: 282-283). Yeni Osmanlılar grubu arasında yer alan isimler Ziya Paşa, Namık Kemal ve Şinasi'dir. Tanzimat döneminin reformlarına getirdikleri eleştirilerle ortaya çıkan Yeni Osmanlılar, kendi dönemlerinin en önemli muhalif isimlerinden oluşmaktadır. Yeni Osmanlılar, muhalefetlerini ve düşüncelerini bütünlük içinde ifade edemedikleri iddiasıyla eleştirilmişlerdir. 93 Harbinden sonra ise II. Abdülhamit tarafından savaş sırasındaki siyasi istikrarsızlıklar gerekçe gösterilerek sürgüne gönderilmişlerdir. Yurtdışında sürgünde olan aydınların bazıları daha sonra Jön Türk hareketine katılmıştır.

Parlamentar sistem, eşitlik ve hürriyet talep eden Jön Türkler, bu talepler çerçevesinde Sultan II. Abdülhamit'e yönelik şiddetli bir muhalefet geliştirmiştir. Esasen II. Abdülhamit yönetimine karşı, üç çevrede gelişen siyasal nüveleşme dikkat çekmektedir ve bu nüveler, farklı muhalif unsurların birleşme noktası haline gelmiştir. Bu farklı muhalif siyasi gruplardan ilki bilhassa Harp ve Tıp okullarında eğitim gören yükseköğretim öğrencileridir ve bu öğrenciler muhalefetini, gizli örgütlenmelerle sürdürme eğiliminde olmuşlardır. Askeri Tıbbiye öğrencilerinden ve subaylardan oluşan bu grup, ideolojik olarak biyolojik materyalist görüşe bağlı olmuşlardır (Mardin, 1999: 31). İkinci muhalif siyasi grup ise üyelerinden birçoğu subay olan ancak ordu dışındakileri de kabul eden gizli komiteler (cuntalar) iken üçüncüsü ise Cenevre, Kahire ve Paris gibi merkezlerde toplanan aydın gruplarıdır. Burada ifade edilen grupların tamamı Jön Türk olarak adlandırılmıştır (Berkes, 2005: 390).

Jön Türklerin şiddetli muhalefetine ardından II. Abdülhamit, Jön Türk hareketinden bazı üyeleri sürgüne göndermiştir. Bu üyeler sürgünde Batılı fikirlerle tanışmıştır (Tunaya, 2000: 27). Bu nedenle bazı yazarlara göre Osmanlı'da Batı'yı en iyi anlayan kuşak, Jön Türkler döneminde yetişen kuşaktır. Jön Türkler' in fikir önderlerinden Ahmet Rıza ve Harbiye Öğrencisi Abdullah Cevdet, Mülkiye Hocası Mizancı Murat, Osmanlı'nın yenileşme sürecinde bu hareket içinde yetişen fikir ve eylem adamlarıdır. Bu dönemin temel felsefesi olan "*Batılılık*" düşüncesi, ilk defa "*güçlü olma*" ile eş değer algılanmıştır (Açıkgöz, 2013: 240). Yine bu dönemde Batılılaşma fikri, Osmanlı'yı dağılmaktan kurtaracak en önemli araç olarak görülmektedir. Jön Türkler, Batı teknolojisi ve biliminin örnek alındığı akılcı bir sistem tarafından belirlenmiş yeni düzenlemeler ile anayasal ve parlamenter sistemin yerleştirilmesinin, devleti kurtarmak ve ilerletmek için gerekli olduğunu ve bunların da aydınlar tarafından "*halka doğru*" yapılmasını savunmuştur (Baydur, 2004: 33). Bu ve benzeri fikirler esasen Yeni Osmanlılar ile başlamış, Jön Türkler ve İttihat ve Terakki ile devam etmiş, daha yakın tarihte ise Cumhuriyet Halk Fırkası tarafından bir silsile halinde savunulmuştur.

Osmanlı dağılma döneminin muhalifi Jön Türklerin en temel hedefi İmparatorluğun dağılmasını önlemek olmuştur. Hareket, bu amaca yalnızca hürriyet ile gerçekleştirebileceğine inanmış ve imparatorluktan ayrılmayı isteyen unsurlara hürriyet ve adalet sağlayarak ayrılmanın önüne geçmeyi amaçlamıştır. Böylece Abdülhamit'in baskısı nedeniyle bağımsızlık isteyen unsurların sayısının azaltılacağı savunulmuştur. Buradan hareketle Jön Türklerin hürriyet talebinin araçsal olduğu ifade edilebilir (Mardin, 1999: 301). Jön Türk hareketi esas olarak imparatorluğa bağlı unsurların “*Osmanlı Birliği*” zemininde buluşmasını savunduğu için imparatorluğun içinden belirli bir etnik grubun ya da dinsel cemaatin (milletin) tercih edilmesini mümkün görmemiştir. Hareketin “*devletin kurtarılması*” amacıyla etnik, ulusal ya da dinsel tek bir grubu devletin merkezi unsuru olarak seçmemesi imparatorluğun varlığının tek birleştirici ve meşru zemini olarak sadece “*vatan*” fikrine sarılmayı mecbur kılmış (Aydın ve Türkoğlu, 2010: 266) ve bu durum ise ancak dağılmanın önlenemeyeceği anlaşıldığında İttihat ve Terakki Partisi öncülüğünde değişmiştir.

Jön Türk hareketinin önemli isimleri arasında Ahmed Rıza, Mizancı Murat, Bahaeddin Şakir ve Prens Sabahattin yer almaktadır. Bu isimlerin harekete katkıları farklı alanlarda gerçekleşmiştir. Ahmet Rıza'nın hareketteki yeri etkili bir siyasetçiden ziyade bir teorisyenlik olmuştur. Bahaeddin Şakir ise Jön Türk hareketinin Ahmet Rıza kanadının bir diğer önemli şahsiyeti olan Dr. Nazım ile birlikte ilk kez İTC (İttihat ve Terakki Cemiyeti)'ye sağlam bir örgütsel temel sağlamıştır. Bu dönemde örgüt, imparatorluğun birçok bölgesinde ve çevre ülkelerde şubelere, etkin bir sekreteryaya ve iletişim araçlarına kavuşmuştur (Zürcher, 2010: 140). Hareketin içinde muhalif bir isim olarak öne çıkan Prens Sabahattin ise Ahmet Rıza için ciddi bir tehdit unsuru olmuştur. Prens Sabahattin'e göre değişim ve ilerleme ancak bireyle gerçekleştirilebilir ve İmparatorluğu canlandırmak için serbest girişimin gücüne ihtiyaç vardır. Ahmet Rıza ise gitgide bir Osmanlı milliyetçisi haline dönüşmüştür (Zürcher, 2010: 138). Ahmet Rıza ile Prens Sabahattin, dış müdahale konusunda da farklılaşmıştır; Rıza, merkezîyetçiliği kabul ederek Osmanlı'ya yapılacak tüm yabancı müdahalelere itiraz ederken Prens Sabahattin, sınırlı dış müdahaleyi kabul ederek adem-i merkezîyet ve özel teşebbüsü savunmuştur. Bu siyasi fikirler Prens Sabahattin'in organize ettiği Birinci Osmanlı Liberalleri Kongresi'nde de tartışılmıştır (Karakaş, 2007: 122). Osmanlı İmparatorluğu bünyesinde farklı amaçları olan çeşitli örgütleri bir çatı altında toplamak ve ortak kararlara varmak için 4 Şubat 1902 tarihinde toplanan Birinci Jön Türk Kongresine çeşitli ülkelerden gelen ve farklı kökenlere mensup delegeler, Prens Sabahattin'in başkanlığında katılmıştır (Kaçmazoğlu, 2003: 210). Fakat istenilen sonuç elde edilemez. 1907'de yeni bir kongre toplanması kararı alınmasının ardından Paris'te İkinci Jön Türk Kongresi yeniden düzenlenmiştir. Prens Sabahattin, kongrenin açılış konuşmasında farklı ırk ve dine mensup vatandaşları Abdülhamit'in baskıcı yönetimine karşı için mücadeleye ve ülke genelinde ciddi ölçüde yapılacak reform çalışmasına davet etmiştir (Kaçmazoğlu, 2003: 213). Kongrenin başında esen birlik havasına rağmen iki örgütün birleşmesi yine gerçekleşmemiştir.

Prens Sabahattin, Meşrutiyet'in ilan edilmesinin ardından ortaya çıkan durum hakkında hareketteki başka isimlerden ayrılmıştır. Demolins ve Le Play okulundan etkilenen Prens Sabahattin'e göre Tanzimat ve Anayasal reformların başarılı olamayışının nedeni, Mithat Paşa veya II. Abdülhamit gibi yöneticiler değil, Osmanlı toplum yapısının niteliğidir. Asıl sorun da II. Abdülhamit'in devrilmesi değil, Doğu tipi toplum yapısından Batılı toplum yapısına geçemeyiştir. O'na göre doğu tipi toplumlar gelişemez ve baskı altında yaşamaya mahkumdurlar. Prens, Tanzimatı da eleştirmiş ve Tanzimat'ın özel teşebbüse dayalı ekonomi yerine tekrar büyük bir memur ordusu oluşturduğunu yazmıştır (Berkes, 2005: 397). Prens, ayrıca yeni bir hükümetle birlikte yeni bir eğitim sistemi önermektedir. O'na göre Osmanlı'da yapılması gereken ilk şey merkezîyetçi olmayan, yani mahalli bölgelere kendini yönetme izni veren adem-i merkezîyetçi bir yapı kurmaktır. İmparatorluğun tüm bölgeleri her alanda kendi kendini yönetebilmelidir. İkinci planda yapılması gerekli olan şey ise, eğitimi sistemini Anglo-Sakson modeline göre yapılandırarak kişilerin iş ve hayata kendi başlarına girişmesini sağlamak olacaktır. Bu sayede, Doğu toplumlarında olmayan bireysel mülkiyet rejimi sağlanarak bunların girişimiyle ülkenin doğal kaynakları işletilmiş olacaktır (Berkes, 2005: 398). Prens Sabahattin'in Osmanlı toplum yapısını adem-i merkezîyetçi biçime

dönüştürme isteği nihayete erememiş ve akamete uğramıştır. Ancak cumhuriyet dönemine gelindiğinde bu ideolojiler farklı isimler tarafından da savunulmaya devam etmiştir.

Jön Türk hareketinin II. Abdülhamit'e yönelik şiddetli muhalefeti ve hürriyet taleplerinin dışında bahsedilmesi gerekli diğer özellikleri ise hareket içindeki isimlerin kişisel hırs ve çıkarları için verdikleri kavgaları ve mason biçimindeki örgütlenmeleridir. Bireysel uğraşların Jön Türkler arasında fazla oluşu, parti programında teori ile pratiklerin farklılaşmasına neden olmuştur. Şerif Mardin, buradan hareketle parti içindeki grupların birbirlerini tökezletme stratejisinin siyasi fikirlerinin gerçek içeriğini oluşturduğunu ve hareketin teorik programının ise bu gerçek amacı kamufle ediyor, maskeliyor gibi görüldüğünü ifade etmiştir (Mardin, 1999: 12). Hareketin, örgütlenme konusundaki gizliliğinin önemli nedeni Sultan Abdülhamit'in İttihat ve Terakki üyelerini tutuklatması ve sürgüne göndermesi olmuştur. Bu durum İttihat ve Terakki'nin daha temkinli ve gizli biçimde çalışmasını zorunlu kılmıştır. Bu dönemlerde mason örgütleri, örgütlenme ve gizli dernek konusunda çok bilgilidir. Bu nedenle İttihat ve Terakki üyelerinin mason locasına girdikleri ve mason örgütlenme biçimlerinden etkilendikleri (Açıkgöz, 2013: 251) farklı kaynaklarda yer almaktadır. İdeolojilerinde ve muhalefet biçimlerindeki farklılaşmalara ve örgütlenme konusundaki çabalarına rağmen Mardin'e göre (1999: 22-23), Jön Türkler, özgün, derin ve etkili bir siyasi teori geliştirememiş ve görüşlerini başkalarının takip edebileceği bir ideolojiye dönüştürememiştir. Bu nedenle ortaya çıkan boşluğu ise iki biçimde doldurmaya çalışmışlardır: Birincisi kendi dönemlerinde Batı'da tartışılan fikirlerin "popülerize" şekilde etkisinde kalarak, ikincisi ise büyük teorisyenlerle halk arasında aracılık rolünü üstlenen ikinci derecede düşünürlerin görüşlerini kendi fikirlerine intikal ettirerek.

Jön Türklerin siyasi söylemlerini II. Abdülhamit'e yönelik eleştirilerinin oluşturduğu yukarıda vurgulanmıştı. Onlar, Abdülhamit'i; anayasal düzenin gelişmesini önlemek, halkı geri ve cahil bırakmakla suçlamış ve çözümü de Abdülhamit'i devirmekte aramıştır. Abdülhamid'i devirerek kurulacak parlamentolu meşru yönetim ile ülkenin ihtiyaç duyduğu siyasi, sosyal, ekonomik yenilikleri yaparak devleti yıkılmaktan kurtarılacağı ve Batılı ülkelerin saygısını kazanılacağı düşünülmüş ve siyasi programları bu düşünceler üzerine inşa edilmiştir (Vatandaş, 2008: 51). Jön Türklerin bu hedeflerine ulaşmalarını sağlayacak en önemli araç olan meşruteli yönetime geçiş ise 1908 hareketiyle gerçekleştirilmiştir. Bu itibarla II. Meşrutiyet Dönemi Cumhuriyet Türkiye'sinin ideolojik altyapısının hazırlandığı önemli bir dönemeç olarak değerlendirilmelidir.

II. Meşrutiyet'in İlanı ve Fikir Hareketleri

Cumhuriyet dönemine ilişkin çalışmalar Osmanlı'nın son döneminden, özellikle de II. Meşrutiyet döneminden başlatılarak araştırılır. Bunun iki önemli nedeni bulunmaktadır. Birincisi II. Meşrutiyetle başlayan anayasal sürecin bir askeri hareketle/darbeyle/devrimle gerçekleştirilmiş olması, diğer önemli nedeni ise bu dönemde şiddetle tartışılan fikir akımlarının Cumhuriyet Türkiye'sinin ideolojik nüvelerini taşımasıdır. 1908 hareketini gerçekleştiren aktörler, Osmanlı'nın son döneminde imparatorluğun nasıl kurtulacağı sorusuna çözüm ararken imparatorluğun yıkılışına tanıklık etmiş ve bir ulus-devletin doğuşunda izlenecek yol haritasında belirleyici rol oynamıştır.

İmparatorluğun son dönemlerinde bir dönemeç olan II. Meşrutiyet'in ilanı askeri bir hareketin, 3. (Makedonya) ve 2. (Trakya) Ordudan İttihatçı subayların eylemlerinin (Zürcher, 2010: 145) sonucu olarak ortaya çıktığı bilinmektedir. Makedonya sorunu ile birlikte İttihat ve Terakki Cemiyeti üyesi subaylar askerleriyle birlikte dağa çıkmış ve Kanun-u Esasi'nin geri gelmesini talep etmiştir. Bunun üzerine önce Anadolu'dan asker gönderilerek isyan bastırılmaya çalışılmış ancak başarılı olunamamıştır. 23 Temmuz 1908'de ise II. Abdülhamit'in Kanun-u Esasi'nin artık tamamen uygulanacağını taahhüt etmesiyle birlikte 30 yılın ardından parlamentonun tekrar toplanacağı ilan edilmiş olunur (Zürcher, 2010: 142). II. Abdülhamit'in Meşrutiyet'i ilan etmeye zorlanması ve hareketin askeri kökenli olması bu dönemin karakteristiğini göstermesi açısından önemlidir.

Batı'da siyasal ve toplumsal eylemlere öncülük eden burjuva sınıfının Osmanlı'da görülmeyişinin oluşturduğu boşluk bu hareketin askeri bir hareket olarak adlandırılmasına neden olmuştur. Askeri Tıbbiye 'de yetişen ve harekete katılan askerler, Avrupa'da dönemin ideolojik düşünceleri ile tanışmış ve geri döndüklerinde "*Burjuva Sınıfı*"nın eksikliğini kısmen doldurmaya çabalamışlardır. 1908'de ortaya çıkan konjonktürü darbeye dönüştüren somut durum, II. Meşrutiyetin, esasen yarı askeri bir siyasal rejim olmasına neden olmuştur (Timur, 2010: 53-54). I. Meşrutiyet'in ilanında rol alanlar daha çok 18. yüzyıl aydınlanma felsefesinden etkilenmişken, II. Meşrutiyet için mücadele verenler ise 19. yüzyıl Fransız sosyal bilimcilerini örnek almış ve fikren bağlandıkları Avrupalı düşünürlerin görüşlerini, kurtuluşu ve mutlak çözümü getirecek bir inanç sistemi olarak görmüşlerdir (Vatandaş, 2008: 52). Bu dönemin önemli partisi olan İttihat ve Terakki Cemiyeti, bu nedenle Cumhuriyet Türkiye'sinin "*yönetici elit*"lerinin de habercisidir. Feroz Ahmad, İTC'nin burjuva sınıfı oluşturma gayretlerinin şaşırtıcı olmadığını ifade etmiştir. Zira O'na göre devletin kutsandığı yapılarda devlet toplumsal yapının her alanına karışacaktır. Bu sebeple İTC, parti ile devletin iç içe geçtiği ve tek parti devletinin burjuva sınıfı oluşturma çabası nedeniyle de "*Türk burjuvasının öncü partisi*"dir (Ahmad, 1999: 25-43). Ahmad 'ın Osmanlı toplum yapısındaki burjuvazinin olmayışının devlet yöneticileri tarafından nasıl doldurulmaya çalışıldığını ifade ettiği analizlerinin Türkiye Cumhuriyeti'nin erken dönemi içinde geçerli olduğunu söylemek mümkün görünmektedir. Zira yeni ulus devlette burjuva sınıfı oluşturma çabaları devam etmiş ve bu süreç yine yönetici elitlerin eliyle yürütülmüştür.

1908 hareketi, toplumsal eylemlerde bazı değişimlere de neden olmuş ve bu hareket ile II. Abdülhamit'in sadakat ve rıza kertesinde duran ve kalabalıkları pasivize etmeye çalışan anlayışı, kitlelerin doğrudan kamusal alanlarda harekete geçirildiği bir biçime dönüşmüştür. 1908 hareketinden sonra kitlesel yürüyüşler, mitingler, gösteriler, sokak eylemleri siyasetin en önemli araçlarının başında gelmiştir. Bu dönemde siyasi cinayetlerin ardından organize edilen cenaze törenleri, binlerce kişinin katıldığı kitlesel protesto eylemleri halini almaya başlamıştır (Çetinkaya, 2010: 16). 1908'in ardından etnik ve toplumsal grupların kendi seslerini yüksek biçimde çıkarması ise dönemin getirdiği başka bir sonuçtur. İşçilerin eylemleri gibi öğrencilerin, toplu taşıma yolcularının, memurların, köylülerin kendiliğinden gelişen birçok eylemi, Jön Türk hareketi içinde yer almış elitleri dahi rahatsız etmiştir. Bu döneme ilişkin anılarda ön plana çıkan değerlendirme halkın "*hürriyeti*" yanlış anladığı şeklinde olmuştur (Çetinkaya, 2010: 17). Bunlarla birlikte II. Meşrutiyet'in ilanından sonra basın-yayın süreçlerinde büyük bir hareketlilik yaşanmıştır. Bu yayınlarda yapılan protesto ve eylemler hakkında sükûnet tavsiye eden yazılar yayımlanarak "*Ahalinin her Allah'ın günü eylem yapması*"nın meşrutiyetin yerleşmesini engelleyeceğinden şikayet edilmiş, bu eylemlerle yetkililerin işlerini yapmalarının önüne geçildiği iddia edilmiştir (Çetinkaya, 2010: 19). Bu tartışmalar ise 1908'den sonraki yıl, sayısı otuz kat artan dergiler aracılığıyla yapılmıştır. II. Meşrutiyet dönemi yazarlarının esas ilgisi devlete ve topluma canlılık kazandırmak yönünde olmuştur. Çoğu Jön Türk'e göre bunlar, bürokrat ve subay oldukları için devlet, değişimi başarmanın akla yatkın ve mümkün tek aracıdır (Zürcher, 2010: 193-194). Bu durumun askeri ve yönetici elitlerin değişim için kendilerine biçtikleri rolün bir başka tezahürü olduğunu söylemek mümkündür.

II. Meşrutiyet ile başlayan dönem Cumhuriyet dönemine geçişin de yol haritasını belirleyecek tartışmalara sahne olmuştur. Bu dönemde aydınlar, Batı'dan geniş bir tercüme faaliyeti içine girmiş, Mustafa Kemal gibi genç kurmay subaylar, Hüseyin Cahit, Kılıçzade Hakkı ve Celal Nuri gibi isimlerin yazılarını heyecanla takip etmiş ve devlet ve toplum konusundaki arayışlarını sürdürmüşlerdir. Diğer tarafta ise İslam'da reform isteyen İslamcılar bulunmaktadır (İnalçık, 2010: 4). Bu dönemde sorunların çözümüne yönelik ileri sürülen çözüm önerileri ve fikir hareketleri içerisinde en çok tartışılan ve itibar edilen İslamcılık, Türkçülük ve Osmanlıcılık akımları olmuştur. Çeşitlenen siyasal yaşam içinde yer almaya başlayan, liberal söylemin bir ifadesi olarak Meslek-i İçtimaicilik ve Sosyalizm gibi fikir akımları da yine bu dönemde tartışma gündeminde karşılık bulan akımlar arasında sayılmalıdır (Karakaş, 2008: 66). Osmanlıcılık ile İmparatorluğun uzun süredir takip ettiği Osmanlılık anlayışı ikame edilmeye çalışılmış ve İmparatorluğun farklı din, etnik köken ve dile sahip unsurları yeni bir Osmanlı milleti etrafında birleştirmesi amaçlanmıştır. Batılılaşma zemininde oluşturulan bir siyaset olan Osmanlılıkla Osmanlı'daki her türlü din ve mezhep ayrımı

kaldırılarak, Müslüman ve Hristiyan milletler siyasi ve hukuksal açıdan aynı konuma getirilmeye çalışılmıştır (Karakas, 2008: 67). Böylelikle ayrılık talep eden unsurların taleplerinden vazgeçeceği düşünülmüştür. Bu dönemin diğer önemli fikri olan İslamcılık düşüncesi ile de halifenin gücünden yararlanarak Müslüman toplulukların imparatorluğa bağlanması amaçlanmıştır. Türkçülük düşüncesi ile de imparatorluğa bağlı farklı dini unsurların bağımsızlık istemesine karşılık Anadolu’da birleşik bir Türk ulusu vaadedilmiştir. Azınlık unsurlarının bağımsızlık taleplerinin önlenemeyişi Osmanlıcılık fikrini başarısız kılmış ve İttihat ve Terakki’yi Türkçülük fikrini savunmaya itmiştir. Dağılmayı önlemesi için başvurulmuş Osmanlıcılık düşüncesinin başarılı olamamasının ise bazı nedenleri bulunmaktadır. Mardin’e göre bu nedenlerden ilki dildir. Zira farklı unsurların Osmanlılık altında birleştirilebilmesi için gerekli en büyük ortaklık olan dil Osmanlı’da yoktur. Yani herkes tarafından kullanılan ortak bir Osmanlı dilinin olmayışı ve Osmanlı’da Türkçe konuşulması “*Osmanlılık*” yerine “*Türk ulusu*” düşüncesine bırakmıştır (Mardin, 1999: 268). Ancak Türk unsuru üzerinden bir devamlılık arzusu, diğer etnik grupların dışarıda bırakılarak tek bir etnik kimliğin hakimiyeti anlamına gelmektedir. Bu nedenle İttihat ve Terakki, Osmanlı’daki diğer etnik azınlıklarla ortak bir yol bulmak ve Osmanlıcılık fikrini kurumsallaştırma amacıyla 1909 Haziran’da toplanan Meclis’te, azınlıkların kültürel ve siyasi etkinliklerini sınırlayarak bu gruplara ait olan okulların denetlenmesine izin verecek yasal düzenleme yapmış ve böylelikle Osmanlı kültürü oluşturmaya çalışmıştır (Ahmad, 1999: 99). Feroz Ahmad’ın “*ortak Osmanlı kültürü*” oluşturma fikrini, N. Berkes’de vurgulamaktadır. Berkes’e göre de azınlık gruplarla ortak bir yaşama devam edilmesi artık bazı haklarından hatta belki de inançlarından vazgeçmeleri anlamına gelmektedir. Fakat bunun da şartı ortak zeminde yer alacak unsurların, “millet”lerin kendi siyasi varlıklarından fedakarlık yapmalarıdır. Bunun olabilmesi için her etnik ve dinsel unsurun ancak “*kültür niteliğinde birer varlık olarak*” kalmaları gereklidir. Bu da bu unsurların dinden bağımsızlaşması ve devletin de dinden ayrılması ile mümkün olacaktır (Berkes, 2005: 406-407). Bu dönemde ortak dil olarak Türkçe’nin belirlenmesi ve yabancı azınlık eğitim kurumlarının kontrol edilmesi dilin bir toplumsal yapıdaki belirleyiciliğinden kaynaklanmaktadır, bu şekilde dilin sınırlayıcı ya da toplumsal yapıda ortaklığı teşvik edici yönünden (Abidoğlu, 2020: 17) fayda sağlanması amaçlanmıştır.

Türkçülük düşüncesi tıpkı Osmanlıcılık, İslamcılık ve Batıcılık gibi genel tercih olan Batılılaşma siyasetinin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkışında Almanya’nın etkisinin yanında Balkanlar’da ve Arap dünyasında ortaya çıkan ulusal bağımsızlık hareketleri ve Avrupa’nın çeşitli merkezlerinde yapılan Türkoloji çalışmaları belirleyici olmuştur. II. Meşrutiyet sonrasında İstanbul’a yerleşen Orta Asya göçmeni Türk aydınları, Orta Asya Türkleri’ni de kapsayacak biçimde örgütlenmiş ve Türkçülüğün teşkilatlanma sürecine girmesinde önemli etkisi olmuştur (Karakas, 2008: 85-86). Osmanlı toplumsal yaşamında hakim millet Türkler olmuştur, bu nedenle de Türkçülük düşüncesinin savunulması ve bir seçenek olması şaşırtıcı değildir. Bu dönemin önemli bir ismi olan Yusuf Akçura da ünlü eseri Üç Tarz-ı Siyaset’de Osmanlılık, İslamcılık, Türkçülük fikirlerinin her birini ayrıca tartışmıştır. Kazan Türkü olarak dünyaya gelen Yusuf Akçura, Fransa’da eğitim gördükten sonra Rusya’ya yerleşmiştir. Burada 1915’e devrimine katılmasının ardından Çarlık Rusya tarafından sürgün edilmiştir. 1918’de gerçekleşen Jön Türk Hareketi sonrasında da Türkiye’ye yaşamaya başlamıştır (Georgeon, 2008: 505). Bu sürede Akçura, Abdülhamit baskısından Rusya’ya sığınan bazı isimlerle de görüşmüştür (Akçura, 1991: 2).

Türkçülük düşüncesinin mimarlarından Yusuf Akçura, Tatar modernizmini ve inançla ilgili hususlarda reform yapılmasını gerektiğini savunur. O, İslam’ın dinamizmini kaybettiğini ve çağdaş bilimlerle İslam’ın uyumlu olmadığını, bu nedenle de reformlarla İslam’ın eski dogmatik yapısından kurtarılacağına inanmıştır (Georgeon, 2008: 506). Akçura’nın savunduğu üç fikrinden en yakın olduğu düşünce Türkçülük’tür. O’na göre İslamiyet, Türk birliğinin oluşmasına hizmet etmelidir. Georgeon (2008: 509), Akçura’nın Osmanlıcılığı uygulanamaz bulmasının yanında Panislamizm ve Pantürkizm’i de uygulanamaz bulduğunu ancak karşılaşılmaması muhtemel iç ve dış denge sorunları giderildiğinde uygulanabileceğini belirtmiştir. Akçura’ya göre “*İslam’ın menfaati ile Osmanlı Devleti’nin menfaati birbirine uymaz. Zira İslam’ın kuvvet kazanması, ... gayrimüslim olanların sonunda kaybını ve Osmanlı’nın..... bir parçasının yok olmasını, Türklüğün müslim ve gayrimüslim dini anlaşmazlığıyla bölünmesine ve kuvvetsizleşmesine sebep olur*” (Akçura, 1991: 26). Akçura, Türkleşmek ile Asya ve Avrupa’daki diğer Türklerle birleşme ve ırk temeline dayalı siyasi

bir Türk milleti (Georgeon, 2008: 509) olarak bütünleşmeyi savunmuştur. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçişte yeni Türk devleti Türk ulusu üzerine inşa edilmesi, “*Türkiye Cumhuriyeti'nin başta Büyük Millet Meclisi Hükümeti namıyla, sonra hakiki adıyla kurulması, Türk milliyetçiliği açısından Türkçülük idealinin gerçekleşmesi demektir.*” (Akçura, 2007: 219). Akçura'nın Pantürkist ideolojisi o dönemde önemli bir etki yaratmıştır ancak yeni kurulacak Cumhuriyet Türkiye'sinde farklı unsurların da varlığını meşrulaştırarak aidiyet duygusunu sağlayacak fikir Türkçülüğü ırki olmaktan çok, kültürel olarak savunan Ziya Gökalp'e aittir.

II. Meşrutiyet'in çoğulcu siyasal ortamında varlık gösteren bu akımların esasen toplumsal ve siyasal anlamda bazı ihtiyaçlar çerçevesinde şekillendiği vurgulanmalıdır. Örneğin Osmanlıcılık, siyasi ve hukuki anlamda ideolojik ve düşünsel ihtiyacı karşılamak için; Türkçülük, milliyetçilik çağında millet duygusuna karşılık vermek ve yeni bir siyaset etme tarzı olarak; İslamcılık, dini duyguların birliğini sağlamak için; Batıcılık yenileşme ve değişme ihtiyacını karşılamak için geliştirilmiştir. Meslek-i İçtima ve sosyalizm akımları ise daha çok muhalif karakterli düşünce akımları olarak kendilerine yer bulmaya çalışmışlardır (Karakas, 2008: 98). II. Meşrutiyet Dönemi elitist, halkın kendine yer bulmadığı bir Batılılaşma projesine sahiptir. Bu dönemin getirdiği hak ve özgürlükler, halkta kültürel karşılık bulamadığı için daha çok Osmanlı içindeki azınlık unsurlara hizmet etmiştir. Bu hareketin öncüleri, Fransız Devrimi'nin deneyimlerinden yararlanılarak yapılacak bir hareketin, toplumun üst yapısını ve alt yapısını değiştireceğine inanmıştır (Açıkgöz, 2013: 235). II. Meşrutiyet ile başlayan dönem, kökleri Yeni Osmanlılar'a kadar uzanan Türk milliyetçiliğinin, dini ideolojinin yerini alarak yeni bir kolektif kimliğin duyarlılık ve tepkilerini belirlediği bir dönem olmuştur (Timur, 2010: 55).

Berkes'e göre II. Meşrutiyet döneminin üç önemli sonucu bulunmaktadır. Bunlardan ilki siyasal partilerin kurulmasıdır. Bu dönemde hükümdar, bürokrasi ve saray dışında ilk kez siyasi partiler kurulmuştur. İkinci önemli sonuç ise Türk ulusu sezgisinin, bilincinin doğuşu iken üçüncüsü ise o döneme kadar genç subayların sadakatleri, eski tip komutanlardan farklı olarak, padişah-halife otoritesine bağlılıktan Türk halkına bağlılığa yönelik değişmeye başlamış ve birinciden koptukları ölçüde ikinciye dayanma yanlısı olmuşlardır (Berkes, 2005: 392). II. Meşrutiyet, ilk kez “*taban*”dan gelen bir hareket olarak anayasacılık tarihinde önemli bir yere sahiptir. Ancak bu hareket gerçek manada bir toplumsal hareket veya bir “*halk ihtilali*” olarak görülemez. I. Meşrutiyet'e göre, II. Meşrutiyet değişikliklerine öncülük edenlerin daha geniş bir “aydın hareketi” olduğu söylenebilir (Hakyemez, 2008: 146). Hakyemez'e göre ise anayasacılık açısından II. Meşrutiyet'in üç önemli sonucu vardır (Hakyemez, 2008:149-150); bunlardan birincisi, II. Meşrutiyet, tarihsel süreçte anayasacılık konusunda hukuksal açıdan ilk gerçek anayasa örneğidir. İkinci olarak ise, II. Meşrutiyet Anayasası ve uygulamasında ulusçuluğa yapılan vurgu ile daha sonra doğacak olan Türkiye Cumhuriyeti'nin “*ulus devlet*” esasına göre kurulmasının ilk nüveleri ortaya çıkmıştır. Böylece anayasal düzeyde egemenlik yetkisi ve kullanılışı, Padişah ile halk arasında paylaştırılmıştır. Üçüncü önemli sonuç ise anayasal düzene geçişte “*toplumsal-sınıfsal talepler*” yerine “*yukarıdan aşağıya*” doğru gerçekleşen bir sürecin uygulamada etkili sonuç vermediği; oluşturulan anayasanın benimsenmesine imkân sağlamadığının anlaşılmasıdır. İttihat ve Terakki'nin elitist bir hareket olarak II. Meşrutiyet'teki rolü uygulamada olumlu bir nitelik gösterememiştir. 1908 dönemindeki siyasal ve kültürel olaylar, Türk tarih yazımında Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş öyküsünü ve en azından ideolojik ve kültürel temellerini göstermesi açısından önemlidir. Türklük kavramları bu dönemde ortaya çıkmıştır ve bu süreçten sonra da toplumsal söylemde yer bulmuştur (Millas, 2010: 65). Tüm bunlarla birlikte yeni ulus devletinin inşasında Türkçülük ideolojisinin seçilmesi beraberinde bazı zorlukları da getirmiş ve İTC'nin bu dönemde ki tercihlerinin yarattığı sonuçlar Cumhuriyet dönemine de miras olarak kalmıştır.

Sonuç Yerine

İkinci Meşrutiyet dönemi, kimi yazarlara göre Cumhuriyet Türkiye'sinin siyasal hayatının bir prototipidir. Bu dönemin önemli aktörlerinden Jön Türklerin, Batılı muhalif çizgisi ile 1908 hareketinin askeri ve sivil bürokrasisi Cumhuriyet döneminin öncüleridir. Buradan hareketle 1908

harekatı gibi askeri darbelerin Türk siyasal tarihine Jön Türklerin siyasal mirası olarak kaldığı ifade edilebilir. Bu hareketin içinden çıkan önemli isimlerin öncülüğünde tartışılan fikir akımlarının ve Türkçülük düşüncesinin yeni ulus devletinin temel düşüncesi olması da yine bu aktörlerin yeni ulusun inşasındaki önemini göstermektedir.

Jön Türkler ve II. Meşrutiyet Dönemi'nin üzerinden yüz yılı aşkın bir zaman dilimi geride kaldı. Tarihçilerin, sosyologların ve siyasal bilimcilerin de katılımıyla yüzüncü yıl dönümlerinde birçok araştırma gerçekleştirildi ancak bu dönemde yaşanan gelişmeler ve ortaya çıkan aktörler hakkında halen daha tartışılması, yazılması gerekli olan alanlar mevcuttur. II. Meşrutiyet'in gerçekleştiği 1908 harekatına karşıt gerçekleştirilen 1909 karşıt darbesi de Türk Siyasal Tarihinde yaşanan kutuplaşmaları, ana karakterleri ve fikirlerinin belirginleşmesi için de ayrıca önemli bir yere sahiptir. Bu tartışmanın geliştirilmesi ise ayrı bir çalışmanın konusudur.

Kaynaklar

- Abidoğlu, İ. (2020). *Modern Düşüncede Toplumsal Farklılık Olgusu*. İstanbul: Kitapyurdu Doğrudan Yayıncılık.
- Açıkgöz, Ö. (2013). *Osmanlı Modernleşmesi*. Ankara: Elips Kitap.
- Ahmad, F. (1999). *İttihatçılıktan Kemalizme* (F. Berktaş, Çev.). İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Akçura, Y. (1991). *Üç Tarz-ı Siyaset*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları VII. Dizi, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Akçura, Y. (2007). *Türkçülük, Türkçülüğün Tarihi Gelişimi*. İstanbul: İlgi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Aydın, S., Türkoğlu, Ö. (2009). *İttihad ve Terakki Cemiyeti Programının ve Eyleminin Radikal Dönüşümü: 1908 Öncesi ve Sonrası*, F. Ergut (Der.), *II. Meşrutiyeti Yeniden Düşünmek* içinde (s. 260-281). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Baydur, M. (2004). *Kemalizm ve Değişen Paradigma*. İstanbul: İlk Yayınları.
- Berkes, N. (2005). *Türkiye'de Çağdaşlaşma* (A. Kuyaş, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Çetinkaya, Y.D. (2009). *1908 Devrimi ve Toplumsal Seferberlik*, *II. Meşrutiyeti Yeniden Düşünmek* içinde (s. 13-23). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Hakyemez, Y. Ş. (2008). *Osmanlı-Türk Anayasacılığında II. Meşrutiyet Durağı*, H. Akkurt, A. Pamuk (Der.) *Yüzyüncü Yılında II. Meşrutiyet* içinde (s. 129-155). İstanbul: Pınar Yayınları.
- Georgeon, F. (2007). *Bazı İşaret Taşları, Kemalizm ve İslam Dünyası*, İ. Gökalp, F. Georgeon (Ed.), *Kemalizm ve İslam Dünyası (1919-1938)* içinde (C. Akalın, Çev.). İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Kaçmazoğlu, H. B. (2003). *Türk Sosyoloji Tarihi II*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karakaş, M. (2007). *Türk Ulusçuluğunun İnşası*. Ankara: Elips Kitap.
- Karakaş, M. (2008). *II. Meşrutiyet Dönemi Fikir Hareketleri*, H. Akkurt, A. Pamuk (Der.), *Yüzyüncü Yılında II. Meşrutiyet* içinde (s. 65-102). İstanbul: Pınar Yayınları.
- Mardin, Ş. (1999). *Jön Türklerin Siyasi Fikirleri 1895-1908*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Millas, H. (2010). *1908 Olaylarından Yüz Yıl Sonra Rum Milletinin Rolü Nasıl Değerlendirilir?*, S. Akşin, S. Balcı, B. Ünlü (Ed.) *100. Yılında Jön Türk Devrimi* içinde (s. 61-82). İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- İnalçık, H. (2010). *II. Meşrutiyet: Anayasa Rejimi Geliyor, Cumhuriyet Yolu Açılıyor*, S. Akşin, S. Balcı, B. Ünlü (Ed.), *100. Yılında Jön Türk Devrimi* içinde (s. 3-10). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Tunaya, T. Z. (1995). *Türkiye'de Siyasal Partiler 1859-1952*. İstanbul: Arba Yayınları.
- Timur, T. (2010). *Uluslaşma Süreci, İttihatçılık ve Devrim*, S. Akşin, S. Balcı, B. Ünlü (Ed.) *100. Yılında Jön Türk Devrimi* içinde (s. 39-60). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları,

Vatandaş, C. (2008). Türkiye'nin Batılılaşma Süreci ve II. Meşrutiyet'i Hazırlayan Şartlar, H. Akkurt, A. Pamuk (Der.), *Yüzyüncü Yılında II. Meşrutiyet* içinde (s. 11-65). Pınar Yayınları: İstanbul.

Zürcher, E. J. (2010). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi* (Y. Saner, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Extended Summary

The Young Turks Movement is noticeable not only for the last period of Ottoman but also for organic bond among the Young Turks, Committee of Union and Progress and Republican People's Party. Being an important turning point from Ottoman to Republican Turkey, the announcement of the Second Constitutional Monarchy could not be independent from the Young Turks Movement. Thus the emergence of Young Turks is influential to understand the way to go republic. In this study, the emergence of the Young Turks Movement, their goals and political and social developments with its consequences that result from the announcement of the Second Constitutional Monarchy will be examined.

The French word "Jeune" dates back to 1840s. Niyazi Berkes used the term to define two different groups. However, since the term of "Jeune" purports European style constitutionalism, nationalism, even republican defenderism, in Turkey, it has been understood as anti-religionism and anti-statism (Berkes, 2005:282-283). The Young Turks having claimed a parliamentary system, equality, and liberty developed a fierce opposition towards Sultan II. Abdulhamid within the framework of these claims. The Young Turks deemed necessary to establish new regulations and a parliamentary system which were determined by an exemplary rational system with Western technology and Western science and argued them to be established by intellectuals (Baydur, 2004:33). This and this kind of ideas, in fact, began with New Ottomans, maintained with the Young Turks and Committee of Union and Progress and recently has been advocated in succession by Republican People's Party.

The main target of the Young Turks that was dissident of Ottoman disintegration period is to avoid empire from disintegration. It is believed that this could only actualized with liberty. That is, the main purpose of claiming liberty is to avoid separation of those who demanded to leave the empire by enabling them liberty and justice. Thus, it was argued that the number of those who demanded independence due to the pressure of Abdülhamit would be reduced. from this point of view, it can be said that the claim of liberty of the Young Turks could be an instrumental claim (Mardin, 1999: 301).

Apart from the fierce opposition to II. Abdulhamit and claim of liberty, another characteristics of The Young Turks to be mentioned is fightings of whom figures fight for personal ambitions and interests and whom they organize in masonic way. Among The Young Turks, since personal pursuit of figures was too much, it had resulted in theory and practicals differentiation. According to Mardin while stumbling strategy of groups within party constitutes the real content of their political ideas, theoretical programmes treated the real purpose as to camouflage (Mardin, 1999:12) and to the Young Turks were not be able to develop an original, deep and effective political theory and not be able to transform their ideas to an ideology which others could follow (Mardin, 1999:22-23).

In 1908, with the announcement of the Second Constitutional Monarchy, the Young Turks achieved constitutional order claim. In this respect, it would not be wrong to assess the Second Constitutional Monarchy era as an important turning point because Republican Turkey's ideological foundation was prepared and roadmap was determined in this era. Studies in relation to Republican era is examined from the last period of Ottoman as a starting point, especially from the Second Constitutional Monarchy Era. There are two important reasons. The first one is a realization of constitutional process by a military movement/coup/revolution which was started with the Second Constitutional Monarchy Era. The other important reason is that fiercely debated stream of ideas were to include Republican Turkey's ideological souls. While figures who had gone through with

1908 movement tried to search for a solution how to recover empire in the last period of Ottoman attested to fall of Ottoman and determined the roadmap to be followed birth of a nation-state.

Intellectuals in the Second Constitutional Monarchy Era engaged in a widespread translation activity from Western and the Young Turks kept searching about society and state. The most debated and respected solution proposals and idea movements put forward for the solution of the problems in this period have been movements of Islamism, Turkism and Ottomanism. The period starting with the Second Constitutional Monarchy Era was a period which Turkish nationalism that rooted in New Ottomans determined sensitivity and responses of a new collective identity by taking the place of religion ideology (Timur, 2010:55). One of the political legacy of the Young Turks is the coups involving soldiers such as 1908 movement. Nevertheless, it should be noted that the Jakobeian and nationalistic characteristics of Kemalist ideology has been built up on this political legacy.